

Izabela Suckiel

Polskie Towarzystwo Diagnostyki Edukacyjnej

Wykorzystanie diagnozy edukacyjnej w nadzorze pedagogicznym. Możliwości i ograniczenia (warsztaty)

Nadzór pedagogiczny, zgodnie z art. 55 ustawy Prawo oświatowe¹, polega między innymi na **obserwowaniu, analizowaniu i ocenianiu przebiegu procesów** kształcenia i wychowania, **obserwowaniu, analizowaniu i ocenianiu efektów** działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek, a także **ocenianiu stanu i warunków** działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek.

Czy tak rozumiany nadzór pedagogiczny można prowadzić, opierając się na założeniach diagnostyki edukacyjnej, którą Bolesław Niemierko (2021) definiuje jako teorię i praktykę diagnozy edukacyjnej, a diagnozę edukacyjną jako rozpoznawanie warunków, przebiegu i wyników uczenia się?

Przez kolejne lata wprowadzano, przepisami prawa, różne formy nadzory pedagogicznego, które miały zapewnić, zdaniem kolejnych ministrów edukacji, rzetelną informację o pracy szkoły.

W pierwszych latach XXI wieku w szkołach prowadzono mierzenie jakości, ale jak twierdzi B. Niemierko: „słabością mierzenia jakości pracy szkoły było skupianie uwagi wyłącznie na warunkach uczenia się w szkole, a pomijanie jego wyniku, który powinien być głównym przedmiotem diagnozy edukacyjnej” (2021, s. 275).

W latach 2009–2021 jedną z form nadzoru pedagogicznego była ewaluacja, która wg B. Niemierki jest szersza niż diagnoza edukacyjna, nastawiona na więcej źródeł informacji i bardziej związana z podejmowaniem decyzji metodycznych, organizacyjnych, kadrowych i finansowych (tamże, s. 315).

Jednak zarówno ewaluacja zewnętrzna oparta na wymaganiach wobec szkół i placówek (określonych w rozporządzeniu), jak i ewaluacja wewnętrzna, która miała wynikać z bieżących potrzeb szkoły, poddawane były szerokiej krytyce. Zarzuty dotyczyły zarówno zakresu ewaluacji (skupianie się na procesach kształcenia, rzadziej na wynikach), jak i sposobu prowadzenia ewaluacji (stosowanie głównie ankiet). Można wręcz tu mówić o pseudoewaluacji, definiowanej jako „czynności wadliwe i pozorowane w ocenianiu jakości działania edukacyjnego i uzasadniania dotyczących go decyzji administracyjnych” (tamże, s. 315).

¹ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082 ze zm.).

Od września 2021 roku, obowiązującą formą nadzoru jest kontrola², która ma na celu ocenę: (1) stanu przestrzegania przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki, (2) przebiegu procesów kształcenia i wychowania w szkole lub placówce, (3) efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówek.

O ile ocena przestrzegania przepisów prawa kojarzyć się może z twardym nadzorem, egzekwowaniem określonego sposobu działania, ograniczonego ramami prawa, o tyle ocena zarówno procesów zachodzących w szkole, jak i ocena efektów tych procesów dają możliwość bardziej refleksyjnego podejścia do nadzoru pedagogicznego. Czy jest szansa, aby nadzór pedagogiczny nie był tylko działaniem administracyjnym, ale opierał się na doświadczeniach diagnostyki edukacyjnej? Czy można i w jakim zakresie wykorzystać metodologię i narzędzia diagnozy edukacyjnej? Czy są szanse czy tylko ograniczenia?

Bibliografia

Niemierko B. (2021). *Diagnostyka edukacyjna*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. z 2020 r. poz 1551 ze zm).